

Yrkesetiske retningslinjer for sykepleiere

Revidert og godkjent av NSFs forbundsstyre i mai 2023.

Sykepleiens grunnlag

Grunnlaget for all sykepleie skal være respekten for det enkelte menneskets liv, iboende verdighet og retten til å ta egne valg. Sykepleie bygger på barmhjertighet, omsorg og respekt for menneskerettighetene.

1. Sykepleieren og mennesker som trenger sykepleie

Sykepleierens primære ansvarsområde er rettet mot mennesker som har behov for sykepleie og helsetjenester.

Sykepleie innebærer å fremme helse, forebygge sykdom, gjenopprette helse, lindre lidelse eller bidra til en verdig død. Sykepleieren ivaretar det enkelte menneskets verdighet og integritet, herunder retten til faglig forsvarlig og omsorgsfull hjelp, retten til medbestemmelse og retten til ikke å bli krenket. Sykepleieren viser også respekt og omtanke for pårørende.

1.1 Sykepleieren har ansvar for å yte omsorgsfull sykepleie og lindre lidelse. Sykepleieren ivaretar den enkelte pasients behov for helhetlig omsorg og understøtter menneskets ressurser, mestring, håp og livsmot.

1.2 Sykepleiere bidrar til pasientsikkerhet, og forebygger uheldige hendelser og pasientskader. Sykepleieren rapporterer når pasienter utsettes for kritikkverdige eller uforsvarlige forhold. Lojalitet til arbeidsstedet skal ikke hindre dette.

1.3 Sykepleieren sikrer at pasienten og pårørende mottar informasjon, veiledning og opplæring på en måte som er tilpasset deres kultur, språkferdigheter, kognitive funksjon og psykiske behov. Sykepleieren sikrer at informasjonen er forstått.

1.4 Sykepleieren respekterer pasientens rett til å selv foreta valg, her under å frasi seg sin selvbestemmelse (autonomi).

1.5 Sykepleieren respekterer pasientens integritet og utnytter ikke pasientens sårbarhet.

1.6 Sykepleieren ivaretar pasientens rett til vern om fortrolige opplysninger.

1.7 Sykepleieren beskytter pasienten mot ulovlig og unødvendig rettighetsbegrensning og tvang.

1.8 Sykepleieren ivaretar pasientens rettigheter, verdighet og sikkerhet i møte med den teknologiske og helsepolitiske utviklingen.

1.9 Sykepleieren samhandler med pårørende og behandler deres opplysninger med fortrolighet. Dersom det oppstår interessekonflikt mellom pårørende og pasient, skal hensynet til pasienten prioriteres.

1.10 Når barn er pårørende, bidrar sykepleieren til ivaretagelse av deres særskilte behov.

1.11 Sykepleieren deltar aktivt i beslutningsprosesser om livsforlengende behandling og bidrar til at pasientens rett til medbestemmelse blir ivaretatt.

1.12 Sykepleieren bidrar til at mennesker i livets slutfase kan få en verdig død.

1.13 Sykepleieren sørger for at pasienten ikke dør alene, med mindre pasienten ønsker det.

1.14 Sykepleieren bidrar ikke til aktiv dødshjelp og bistår ikke pasienten ved selvmord.

1.15 Sykepleieren viser respekt for den døde kropp.

2. Sykepleieren og yrkesutøvelsen

Sykepleieren bidrar til utforming og gjennomføring av faglig forsvarlig og omsorgsfull sykepleie.

Sykepleieren er personlig ansvarlig for at egen praksis er faglig, etisk og juridisk forsvarlig. Sykepleieren anvender de yrkesetiske retningslinjene i sitt arbeid, og bidrar aktivt til etisk refleksjon. Sykepleieren viser respekt for kollegers og andres arbeid.

Yrkesutøvelsen (praksis)

2.1 Sykepleieren har ansvar for en sykepleiepraksis som fremmer helse og forebygger sykdom og lidelse.

2.2 Sykepleie skal bygge på forskning, erfaringsbasert kompetanse og brukerkunnskap.

2.3 Sykepleieren holder seg oppdatert om forskning, utvikling og dokumentert praksis innen eget fagområde og bidrar til at ny kunnskap anvendes i praksis.

2.4 Sykepleieren har ansvar for at egen praksis er faglig, etisk og juridisk forsvarlig. Sykepleieren anvender de yrkesetiske retningslinjer i sitt arbeid, og bidrar aktivt til etisk refleksjon

2.5 Sykepleieledere har et særlig ansvar for å legge til rette for etisk refleksjon, faglig oppdatering, fagutvikling og forskning.

Sykepleieren

2.6 Sykepleieren er bevisst sin profesjonelle rolle. Sykepleieren erkjenner grensene for egen kompetanse, praktiserer innenfor disse og søker veiledning ved behov.

2.7 Sykepleieren setter seg inn i egne plikter og rettigheter og holder seg oppdatert om aktuelle endringer. Sykepleieren ivaretar sin egen helse og sikkerhet samt sin faglige, personlige og etiske integritet.

2.8 Sykepleieren kan, av samvittighetsgrunner, be seg fritatt for plikter som hører inn under hens funksjonsområde der dette er hjemlet i lov eller skriftlig akseptert av arbeidsgiver.

2.9 Sykepleieren utviser digital dømmekraft.

2.10 Sykepleieren bruker titler og betegnelser som hens utdanning, autorisasjon og funksjon berettiger til og som gir korrekt informasjon om kvalifikasjoner og ansvar.

Samarbeidsforhold, kollegaer og tverrfaglighet

2.11 Sykepleieren fremmer åpenhet og gode tverrfaglige samarbeidsforhold i alle deler av helsetjenesten.

2.12 Sykepleieren har krav på støtte og beskyttelse fra arbeidsgiver og kolleger dersom hen utsettes for krenkelser, trakassering, trusler eller vold.

2.13 Sykepleieren som melder fra om kritikkverdige forhold skal ha respekt og støtte fra kolleger og arbeidsgiver.

2.14 Dersom interessekonflikter oppstår mellom kolleger, skal hensynet til pasientens prioriteres.

2.15 Sykepleieren ivaretar et faglig og etisk veiledningsansvar overfor studenter og i kollegiet

3. Sykepleieren, profesjonen og samfunnet

Sykepleieren tar ansvar for å definere og implementere evidensbaserte, akseptable standarder for klinisk sykepleiepraksis, ledelse, forskning og utdanning.

Sykepleiere og forskere i sykepleie er aktive i å utvikle forskningsbasert kunnskap som understøtter kunnskapsbasert praksis. Sykepleieren engasjerer seg i sosiale og helsepolitiske spørsmål både lokalt, nasjonalt og internasjonalt.

3.1 Sykepleie har sitt etiske fundament i sykepleiens grunnlag og yrkesetiske retningslinjer.

3.2 Sykepleieren deltar i forskning og utvikling av ny kunnskap og bidrar til at ny kunnskap anvendes i praksis.

3.3 Sykepleieren arbeider for ressursmessige rammer som muliggjør god praksis.

3.4 Sykepleieren motarbeider enhver form for diskriminerende atferd.

3.5 Sykepleieren bidrar aktivt til å imøtekomme sårbare gruppers særskilte behov for helse- og omsorgstjenester. Sykepleieren bidrar til prioriteringer som tilgodeser pasienter med størst behov for sykepleie.

3.6 Sykepleieren arbeider for å sikre et trygt arbeidsmiljø med gode sosiale og økonomiske betingelser for sykepleiere.

3.7 Sykepleieren engasjerer seg i den sosiale og helsepolitiske utvikling både lokalt, nasjonalt og internasjonalt.

3.8 Sykepleieren deltar i den offentlige debatt og bidrar til at sykepleiefaglige og etiske vurderinger legges til grunn for sosial- og helsepolitiske beslutninger.

3.9 Sykepleieren verner om fagets omdømme og skal ved offentlig opptreden, også i digitale medier, gjøre det klart om hen opptrer på vegne av seg selv, yrkesgruppen eller andre.

3.10 Sykepleieren medvirker ikke til markedsføring, kommersiell virksomhet eller annen påvirkning som svekker pasientens og samfunnets tillit til profesjonen.

3.11 Sykepleieren forbereder seg på å møte nødsituasjoner som naturkatastrofer, væpnede konflikter, epidemier, pandemier, sosiale kriser og andre forhold med knappe ressurser. Både sikkerheten for mottakerne av omsorg og eget personell er et særlig ansvar for ledere i helsevesenet og organisasjoner.

4. Sykepleieren og global helse

Sykepleiere er i et internasjonalt fellesskap og utgjør om lag 50% av helsepersonell globalt.

I en globalisert verden påvirker helsetilstanden til de svakeste hele det globale samfunnet. Sykepleiers ansvar kan derfor ikke begrenses til norske forhold.

Sykepleierens ansvar må sees i sammenheng med FNs bærekraftsmål.

4.1 Sykepleieren forsvarer alle menneskers unike menneskeverd, verdighet og frihet og motsetter seg alle former for utnyttelse.

4.2 Sykepleieren anerkjenner tilgang til helsetjenester som en menneskerettighet.

4.3 Sykepleieren bidrar til utvikling av miljøbevisst og bærekraftig helsepolitikk og retningslinjer for tjenestene.

4.4 Sykepleieren bidrar til utvikling av god folkehelse og arbeider for å nå FNs bærekraftsmål.

4.5 Sykepleieren ivaretar miljøhensyn gjennom ansvarsbevisst og nøktern ressursforvaltning.

4.6 Sykepleieren kjenner til og legger vekt på hvordan levekårsforskjeller påvirker folkehelsen. Hen bidrar til og fremmer politikk og utvikling som er rettet mot å løse slike problemer.

4.7 Sykepleieren støtter ikke aktiv rekruttering av sykepleiere fra land med stor sykepleiemangel.

4.8 Sykepleieren samarbeider med andre og arbeider for å bevare, støtte og beskytte miljøet. Sykepleieren kjenner til hvordan miljøødeleggelser og klimaendringer påvirker folkehelsen.

4.9 Sykepleieren samarbeider internasjonalt for å påvirke en politisk utvikling som opprettholder og bedrer global helse.